

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1038
van **JOS D'HAESE**
datum: 15 juli 2022

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

PFOS-vervuiling - Locaties (3)

In Vlaanderen zijn naast Zwijndrecht meerdere hotspots met PFAS-vervuiling te vinden. Op tientallen locaties werden al no-regretmaatregelen toegepast na verontrustende metingen in de bodem. Ook in water en biota vinden we in heel Vlaanderen waarden terug die ver boven de maximaal toegelaten normen liggen. De PFAS-vervuiling is wijdverspreid.

In opvolging van de schriftelijke vraag nr. 252 van 10 december 2021 en nr. 644 van 25 maart 2022 over de wijdverspreide PFOS-vervuiling in Vlaanderen verkregen ik graag een antwoord op de volgende vragen.

1. Graag een overzicht van alle locaties waar de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) metingen deed in de grond en waar een hogere waarde als de toetsingswaarde voor vrij gebruik (3 microgram PFOS per kg droge stof) werd aangetroffen. Graag ook per locatie de laagste, de mediane en de hoogst gemeten waarde. Graag met een onderscheid of de meting plaatsvond op een industrieterrein, een brandweerkazerne of een andere locatie. Graag ook per locatie de getroffen maatregelen door OVAM.
2. Graag een overzicht van alle metingen in woonwijken die OVAM deed in de grond en waar een hogere waarde als de toetsingswaarde voor vrij gebruik (3 microgram PFOS per kg droge stof) werd aangetroffen.
3. Graag een overzicht van alle metingen in de grond waar OVAM ooit een PFAS-waarde heeft aangetroffen die hoger is dan 3 microgram per kilogram droge stof. (Dus niet enkel voor PFOS.) Graag ook per locatie de laagste, de mediane en de hoogst gemeten waarde. Graag met een onderscheid of de meting plaatsvond op een industrieterrein, een brandweerkazerne, een woonwijk of een andere type locatie. Graag ook per locatie de getroffen maatregelen door OVAM.
4. Graag het meest recente overzicht van locaties waar de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) metingen deed in het lozingswater van bedrijven en waar een hogere waarde dan de detectienorm werd aangetroffen (100 ng PFOS per liter). Graag ook de locatie van de bedrijven. Graag ook met vermelding van de norm uit hun (eventuele) vergunning voor PFOS. Graag ook een aparte lijst met alle metingen die hoger waren dan de vergunning. Graag ook een aparte lijst met alle metingen waar men PFOS aantrof zonder dat het bedrijf daarvoor een vergunning had.
5. Graag het meest recente overzicht van alle bedrijven waar ooit een PFAS-waarde werd aangetroffen in lozingswater die hoger is dan de vandaag geldende detectienorm van 100 ng per liter. (dus niet enkel voor PFOS.) Graag ook met vermelding van de norm uit hun (eventuele) vergunning voor de bepaalde PFAS. Graag ook een aparte lijst met

alle metingen die hoger waren dan de vergunning. Graag ook een aparte lijst met alle metingen waar men PFAS aantrof zonder dat het bedrijf hiervoor een vergunning had.

6. Graag het meest recente overzicht van de waterwegen waar VMM een hogere concentratie PFOS vond dan toegelaten (0.13 nanogram per liter zoutwater of 0.65 nanogram per liter zoetwater). Graag ook de gemeten concentraties. Graag ook het meest recente overzicht van alle locaties waar VMM metingen deed naar PFAS in waterwegen.
7. Graag het meeste recente overzicht van alle locaties waar de VMM metingen deed naar PFOS in biota en waar de metingen hoger waren dan de norm (9.1 µg/kg PFOS). Graag ook de laagste, de mediane en de hoogst gemeten concentratie per locatie. Graag ook het meest recente overzicht van alle locaties waar VMM metingen deed naar PFAS in biota.

ANTWOORD

op [vraag](#) nr. 1038 van 15 juli 2022

van **JOS D'HAESE**

1. Het overzicht van de locaties waarop de OVAM verkennende bodemonderzoeken naar de aanwezigheid van PFOS heeft uitgevoerd of ontvangen en waarbij een concentratie >3µg PFOS/kg werd gerapporteerd sinds juni 2021 vindt u in bijlage 1, tabblad 1. Alle resultaten opgenomen in de bijlage zijn samengesteld door middel van een databankbevraging op 19/08/2022.

We hebben geen bevroegbare informatie over het effectieve gebruik van de terreinen. In tabblad 1, kolom C wordt het bestemmingstype ter hoogte van de locatie vermeld en in kolom G een aanduiding of de locatie opgenomen is in de inventaris brandweer(oefen)terrein en incidenten (PFAS). Deze inventaris kan worden geraadpleegd in de publiek toegankelijke PFAS Verkenner (<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=pfasverkenner>) van Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV). Per locatie opgenomen in de inventaris wordt hier aangegeven of een verkennend bodemonderzoek beschikbaar is.

Of en welke maatregelen opgelegd zijn door de OVAM maakt deel uit van de beoordeling van het volledige dossier (incl. deze van eventuele andere verontreinigingen) door de dossierhouder. Gezien de verschillende fases waarin de dossiers zich bevinden en de verschillende mate van complexiteit (meerdere kadastrale percelen, meerdere verontreinigingen), is dit aspect niet eenvoudig bevroegbaar in de databank. Een actueel beeld van de afgebakende zones waar no regret-maatregelen gelden, zoals door Agentschap Zorg en Gezondheid geadviseerd, is raadpleegbaar in de PFAS Verkenner van DOV.

AZG geeft steeds advies in verband met no-regret maatregelen waar nodig.

Om databank-technische redenen is hier en bij volgende antwoorden voor de bevraging 01/06/2021 genomen als eerste ontvangstdatum van rapportages waaruit analyseresultaten afkomstig zijn.

2. Het overzicht van de metingen ter hoogte van bestemmingstype II (woongebieden landelijk karakter) en bestemmingstype III (woongebied) waarbij een concentratie >3µg/kg PFOS werd aangetroffen sinds juni 2021 vindt u in bijlage 1, tabblad 2. Bij de bevraging is het niet mogelijk om rekening te houden met de effectieve aanwezigheid van bewoning. Er wordt door de erkende bodemsaneringsdeskundige steeds rekening gehouden met de situatie op het terrein in functie van het nemen van eventuele voorzorgs- of veiligheidsmaatregelen. Deze afweging wordt in elk dossier gemaakt.
3. Het overzicht van de metingen waarbij een PFAS concentratie >3µg/kg is aangetroffen, vindt u in bijlage 1, tabblad 3. In tabblad 4 worden de dossiernummers hernomen, telkens met de laagste, de mediane en de hoogst gemeten waarde. Wat betreft de locatie specifieke eigenschappen en getroffen maatregelen verwijzen we naar vraag 1. Tabblad 4 geeft per locatie een aanduiding van het bestemmingstype en de toevoeging aan de inventaris brandweer(oefen)terreinen en incidenten. Analyseresultaten kunnen eveneens geraadpleegd of bevroegd worden in de publiek toegankelijke PFAS Verkenner van DOV.

4. Het overzicht van alle metingen PFOS in de verschillende lijsten is terug te vinden in bijlage 2 en 3.
5. Het overzicht van alle metingen PFAS in de verschillende lijsten is terug te vinden in bijlage 2 en 3.
Bemerkingen:
 - De vergunde waarden zijn deze zoals opgenomen geweest in de databank van VMM.
 - Sommige bedrijven zijn of waren niet vergund voor een individuele PFAS, maar wel voor de groepsparameter voor het totaal aan perfluorverbindingen. In dit geval is het niet mogelijk de vergelijking te maken en dit werd niet opgenomen in de lijsten.
 - De lijst van bedrijven "gemeten – niet vergund" is op parameterniveau. Dit betekent als één parameter ooit gemeten is en op dat ogenblik niet vergund was voor die parameter dan verschijnt het bedrijf op deze lijst. Dit is dus geenszins een weergave van bedrijven die op vandaag een vergunning zouden moeten hebben voor een PFAS-stof. Vaak gaat het immers ook om historische lozingen.
 - Een overzicht van de recente herziening van de vergunde voorwaarden werd gegeven in het antwoord op SV963.
 - VMM doet dit jaar heel wat extra metingen voor PFAS. Deze worden ook gecommuniceerd met Afdeling Handhaving en zijn raadpleegbaar op onze website. Bedrijven waarbij concentraties gemeten worden boven de rapportagegrens en hier niet voor vergund zijn, dienen na te gaan of de lozing ervan kan vermeden worden en zo niet moeten ze hiervoor zelf een vergunningsaanvraag indienen.
6. Een lijst met alle gemeten concentraties PFAS in water en alle beoordelingen van de PFOS-norm in 2021 en 2022 is te vinden in Bijlage 4. Er zijn enkel beoordelingen voor PFOS, omdat er enkel voor die stof een norm in oppervlaktewater is. Merk op dat de beoordelingen voor 2022 (zowel de norm op het maximum als de norm op het gemiddelde) nog kunnen wijzigen omdat de resultaten nog niet volledig zijn (m.u.v. de norm op het maximum indien die reeds overschreden werd).
7. Een lijst met alle meetplaatsen waar in 2021 en 2022 PFAS in biota wordt gemeten is te vinden in Bijlage 5. De resultaten van deze metingen zijn momenteel nog niet beschikbaar.

Er worden/werden verschillende PFAS-reducerende acties ondernomen met betrekking tot lozing van afvalwater:

- Van de bedrijven die reeds een vergunning hebben voor één of meer PFAS stoffen zijn er meer dan de helft textielbedrijven die nog sectorale lozingsnormen hebben voor een aantal PFAS. Hiervoor werd een Vlaremaanpassing dd 16/09/2022 reeds een eerste maal principieel goedgekeurd door de VR waarbij deze sectorale lozingsnormen worden geschrapt. Bedrijven die één van de PFAS stoffen nog lozen boven de rapportagegrens zullen die daarna moeten aanvragen als bijzondere voorwaarde.
- Voor de andere reeds vergunde bedrijven voor één of meer PFAS-stoffen worden de individuele vergunningen herzien en aangescherpt. Een stand van zaken hiervan werd reeds beschreven in SV 963. Bij deze herziening worden ook gemeten maar nog niet vergunde parameters meegenomen.

Bij deze herziening wordt meestal als volgt te werk gegaan:

- Aanscherping van concrete stoffen op basis van recente meetgegevens voor een overgangsperiode in de meeste gevallen van 2 jaar; daarna vallen ze terug op de rapportagegrens (RG); indien dan nog nodig zal men deze opnieuw gemotiveerd moeten aanvragen;
- Bovendien worden bijkomende voorwaarden opgelegd:
 - extra metingen van de PFAS stoffen;
 - studie met oog op het halen van de rapportagegrens;

- vangnetbepaling voor overige niet vermelde PFAS; dit wil zeggen dat er uitdrukkelijk wordt vermeld dat er geen andere PFAS mogen aanwezig zijn in concentraties boven de rapportagegrens, of bij ontstentenis daarvan de bepalingsgrens.
- Het is de verantwoordelijkheid van het bedrijf om ervoor te zorgen dat alle gevaarlijke stoffen die geloosd worden boven de toetsingswaarde aangevraagd en vergund worden, zo niet mogen deze niet geloosd worden.
Om dit wettelijk gezien helemaal sluitend te maken werden ook volgende aanpassingen gedaan in hetzelfde Vlarem-ontwerpbesluit dat op 16/09 een eerste maal werd goedgekeurd:
 - De indelingsplicht voor gevaarlijke stoffen wordt verduidelijkt
Artikel 4.2.3.1 §4. Het lozen van gevaarlijke stoffen als vermeld in bijlage 2C bij dit besluit is verboden, tenzij in de omgevingsvergunning voor de exploitatie van de ingedeelde inrichting of activiteit emissiegrenswaarden zijn vastgesteld conform artikel 2.3.6.1 of de concentratie lager is dan:
 - 1° het indelingscriterium, vermeld in de kolom « indelingscriterium GS (gevaarlijke stoffen) » van artikel 3 van bijlage 2.3.1 bij dit besluit;
 - 2° de milieurisicogrens, als die hoger ligt dan de rapportagegrens en als een indelingscriterium, als vermeld in punt 1°, ontbreekt;
 - 3° de rapportagegrens, als een indelingscriterium, als vermeld in punt 1°, ontbreekt, en de milieurisicogrens, als vermeld in punt 2°, niet van toepassing is of ontbreekt;
 - 4° de bepalingsgrens, als de punten 1°, 2° en 3° niet van toepassing zijn of ontbreken.
 - Er wordt aan bedrijven opgelegd om een overzicht bij te houden van alle te verwachten gevaarlijke stoffen die geloosd worden boven de toetsingswaarden en daarbij minstens te kijken naar de stoffen die worden geproduceerd, gebruikt of tijdens het proces gevormd worden. Op deze manier zou moeten vermeden worden dat bedrijven onbewust en zonder vergunning gevaarlijke stoffen lozen.
Artikel 4.2.3.1. §1. De emissies naar water worden in kaart gebracht door een overzicht van de afvalwaterstromen op te stellen en actueel te houden. Dat overzicht omvat de volgende elementen:
 - 1° per lozingspunt een vermelding van welke afvalwaterstromen samen komen in dit lozingspunt, alsook de herkomst van de afvalwaterstromen;
 - 2° bij wisselende debieten, bijvoorbeeld ten gevolge van de seizoensschommelingen, een inschatting van de debieten voor elke karakteristieke periode;
 - 3° de karakteristieken van het geloosde bedrijfsafvalwater per lozingspunt, met minstens: a) in voorkomend geval, de parameters, vermeld in de sectorale lozingsvoorwaarden;
 - b) de parameters, vermeld in het zelfcontroleprogramma, als vermeld in artikel 4.2.5.3.1;
 - c) andere te verwachten gevaarlijke stoffen als vermeld in bijlage 2C bij dit besluit die worden geloosd in concentraties hoger dan de toetsingswaarden als vermeld in paragraaf 4, eerste lid. Daarbij wordt minstens gekeken naar de stoffen die in de inrichting geproduceerd of gebruikt worden of tijdens het proces gevormd worden.

Naar aanleiding van de PFAS problematiek en het PFAS actieplan werd midden 2021 gestart met het bemonsteren van *alle* bedrijven en sectoren in Vlaanderen die toen werden geselecteerd als mogelijke bronnen voor lozingen van PFAS via het bedrijfsafvalwater. Bij bedrijven waar verhoogde PFAS waarden werden vastgesteld, werden systematisch de nodige handhavingsacties opgestart en opgevolgd. Ook op

basis van de informatie uit de monitoringscampagne van VMM wordt in de klankbordwerkgroep steeds teruggekoppeld bij welke bedrijven er verhoogde waarden worden vastgesteld en wordt de aanwezigheid van zeer zorgwekkende stoffen steeds reactief opgevolgd.

BIJLAGEN

1. [Overzicht van de metingen in bodem \(vraag 1,2 en 3\)](#)
2. [Vergelijking van de gemeten PFAS waarden en vergunde waarden \(vraag 4 en 5\)](#)
3. [Overzicht van de gemeten PFAS waarden die niet vergund zijn. \(vraag 4 en 5\)](#)
4. [Gemeten concentraties PFAS in water en alle beoordelingen van de norm voor PFOS in 2021 en 2022. \(vraag 6\)](#)
5. [Lijst van meetplaatsen waar PFAS in biota gemeten wordt in 2021 en 2022. \(vraag 7\)](#)